

Kdor bi se zanimal za sv. Viktorina, najde obširnejši popis v lepi slovenski knjigi sedanjega lavantinskega knezoškca, ki je izšla na Dunaju l. 1888, nekaj podatkov pa tudi v knjižici g. M. Slekoveca, »Škofija in nadduhovnja v Ptuiju«, izšla v Mariboru 1889.

Spomin šestnajststoletnice se bo v Ptuiju obhajal od 2.—8. novembra. Sv. oče Pij X. je za to priložnost podelil popolni odpustek.

Naše kmetijsko šolstvo.

(Iz strokovnjakovega peresa.)

Smoter nižjih kmetijskih šol je v prvi vrsti usposobljenost kmetijskih sinov za umno kmetovanje na lastnih, navadnih, kmetijskih posestvih; še-le v drugi vrsti pride v poštev vzgajanje kmetovalcev, ki posvečajo svoje moči drugim, večjim posestnikom, koji jih vsprejemajo v službo kot najemnike, opravničke, pristave itd. — Tu označenega namena bi nižja kmetijska šola ne smela prekoračiti; kajti s tem bi povzročila več zla nego haska.

Srednje in višje šole te vrste sploh, ki vzgajajo učence na temelju večje splošne naobrazbe, vsaj na podlagi izobrazbe nižjih ali tudi celih srednjih šol z zrelostnimi izpiti, stremijo seveda po višji stopnji strokovnega usposobljenosti, nego nižja kmetijska šola, ki ji je zadosna podlaga splošna ljudsko-šolska izobrazba. — Kakor pa ni iskati učenosti v ljudski šoli, ravnotako je sposobljenost za kmetijsko-strokovno dovršenost, ki ima strogo znanstveno podlago, v nižjih kmetijskih šolah nedosegljiva. Tekmovanje kmet. šol nižjih kategorij z višjimi je torej nesmisel, ki se česče zelo maščuje. Vspehi, ki se pri tem dosežejo, služijo pa jedino posamezniku zlasti tedaj, kadar preslepijo protekcija ali drugi motivi merodajne kroge. V kolikor so dobri stvari na škodo, v to imamo baš mi Štajerci več dokazov.

Da si pa more kmet svojega sina primerno vzgojiti kot samostalnega in dobrega — naslednika, treba mu je priskočiti na pomoč: tu se gre za sredstva, in če se tudi teh ima, računati je še s časom.

Običajno je na kmet. šolah, da dobivajo učenci ustanove; tako n. pr. so gojenci deželne sadjarske in vinarske šole v Mariboru dobili v šolskem letu 1899/1900 skupno 5778 K, oni deželne kmetijske šole v Grottenhofu 5400 K v gotovini itd. —, vsi pa tega tudi ne morejo biti deležni po potrebi. Pa nekaj je že, a vse še ne. Kmetu je kar več let težko izhajati brez sina, ki mu je lahko glavna opora zlasti v tej dobi, ko trpi veliko pomanjkanje človeških delavnih sil. Pametni kmetovalec se pa tudi opravičeno boji, da se sin v daljšem času, izročen več ali manj tujim rokam, živeč pod tujim vplivom, tem lažje odtuji njemu in njegovemu delokrogu. Saj se to vidi pri gojencih kmet. šol, ki svoj namen česče zgrešijo, da si iščejo izven doma po svetu kruha, hrepeneč le po dobrih, navadno njih duševni obzor presegajočih službah. Domače kmetijstvo ima od takih

»In vendar je resnica, da se je v tem kraju in posebno pod tem drevesom odigral marsikateri grozovit prizor, kakor krvavo izdajstvo, napad, umor, brat je moril tukaj lastnega brata. Ta gruča zemlje tukaj pokriva kosti umorjenega; — ha! Vi se tresete! — Ali se bojite?»

»Vsekako ni tak kraj nič prijaznega«, mu mirno odvrnem. »Toda česa se naj bojim; ali mar napada?»

»Vi torej ne verujete na pošasti in duhove?»

»V navadnem ljudskem smislu ne!»

»In vendar; znabiti je ta šepet v teh vejah tožba tako grozno umorjenih žrtev; ko bi bilo to pripovedovanje o večnosti! Zakaj ne razumimo, so li to tožbe, pretenje morilcem ali pa svarjenje pred duhovi, ki imajo tukaj svoje bivališče?»

(Dalje prihodnjič.)

»kulturnih pionirjev« bore malo koristi, in če ostanejo tudi v domači deželi. Nadarjeni kmet, ki se ni nikjer posebej učil kmetijstva, a pridno čita poučne strokovne spise, vsprejema rad dobre nauke in nasvete, zna samostojno misliti in presojati ter se sploh zanima za napredek, je svojim sosedom mnogo koristnejši, za kar imamo tudi več dokazov.

Med gospodarskimi vprašanji se dandanes premleva tudi splošna zahteva po skrajšanju vojaške službene dobe; to je vendar že znamenje, da ne kaže, jemati za predolgo dobo zmožnih, delavnih, produktivnih moči kmetijstvu; zakaj bi se pa to godilo uprav tam, kjer velja: pomagati kmetijstvu!

Štipendij je premalo, torej naraščajo kmetu stroški razmerno z uporabljenim časom za strokovno izgojo njegovega sina na kmetijski šoli. Ako se zgoraj označeni namen te šole more doseči v krajšem času, tem boljše za posameznika pa tudi za celoto; kajti pri enakem številu ustanov bode teh podpor več učencev deležnih.

Važno vprašanje torej za nas: ali se more doseči na nižji kmetijski šoli smotru primeren uspeh tudi v manj nego treh letih? — Vsak veščak in naj si bode te ali one barve, če je pravičen, mora odgovoriti: v sedanjih razmerah dveletno šolanje na nižjih kmetijskih zavodih namenu in dejanskim potrebam zadošča popolnoma, kar je razvidno tudi iz sledečih izjav. — Očividna, nepotrebna, tendenciozna izjema dela se pa na Štajerskem.

Sramota je za vladu ali druge odločilne faktorje, ki skušajo zavode, namenjene splošnemu kmetijskemu pouku, pobarvati z gotovimi barvami v — politične svrhe. Trditi se sme, da taka vlada s takimi nameni je nasilna ter se sploh ne zaveda svoje zvišene zadače na tem polju.

Štajerska ni ravno dežela, ki bi se odlikovala po mnogih nižjih kmetijskih šolah, dasi narašča od dne do dne večja potreba po njih. Število takih strokovnih šol vseh kategorij na Avstrijskem je poskočilo v dobi 10 let (1890—1900) od 103 na 165, število učencev pa od 3075 na 5684. — Od vseh šol sta dve visoki, 19 višjih in srednjih ter 144 nižjih šol. — Po učnem jeziku je 70 nem., 63 češ., 17 polj., 6 nem.-češ., 3 sloven. (ako vračunamo tudi gospodinjsko šolo v Ljubljani, ki je društven zavod!), 2 ital., 1 srb.-hrv., 1 nem.-ital., 1 nem.-rut. in 1 nem.-rum.

Vse štiri šole na Štajerskem so nemške ter so bile ustanovljene:

1. dežel. kmet. šola v Grottenhofu 1867. leta,
2. dežel. sadj. in vin. šola v Mariboru 1872. leta,
3. drž. gozdarska šola v Gusswerku 1881. leta,
4. strokovna šola c. kr. vrtnarske držbe v Gradcu 1882. leta.

Prva ima 2 letnika ter posebej še pripravnico, druga 3 letnike (v prvem letniku baje tudi slovenski učni jezik?), tretja en letnik in poslednja dva letnika.

Iz tega se dovolj jasno razvidi, da mero-dajnim činiteljem ni toliko za zdravo kmetijsko-strokovno izobrazbo naše mladine, ampak da jih preveva pri tem tisti dobro znani duh potujčevanja, germanizovanja. Dostaviti je še treba, da v celi Avstriji — razun par poljskih deželnih kmetijskih šol — nima niti ena nižja kmet. šola po več nego dva letnika, a vendar dosežejo določeni jim smoter.

Za nas prideta v poštev šoli v Mariboru in Grottenhofu. V letnem poročilu c. kr. poljedelskega ministrstva od leta 1900 beremo z ozirom na mariborsko šolo doslovno: »Im 1. Jahrgange wird den slovenischen Zöglingen der Unterricht in ihrer Muttersprache erteilt.« — To se sicer lepo glasi, a vprašamo samo: koliko pa je resnice na tem, ko niti jeden strokovni učitelj ne razume slovenščine! Resnica je temveč, da se slovenski učenci morajo pošteno guliti nemščine, ki jim dela premnogo težav, predno morejo vsaj nekoliko slediti izključno nemškemu poučevanju. Ali je pa to v prospeh strokovni naobrazbi? Nasprotno! Slovenski učenci zgublajo zlati čas z učenjem nemščine, strokovnega pouka

samega pa še dolgo ne morejo razumevati, marsikateri tudi zgubi veselje do stroke, in če se jim še tako krasno predava; po taki metodi se ne da poučevati zanimivo na kmet. šolah, ker sodi le bolj v gluho nemnico... Če ti mladeniči v treh letih šolo z dobrimi vspehi dovršijo, zahvaliti se morajo več svoji nadarjenosti in vstrajnosti nego taki šoli, v koji nima mesta slovenščina pri pouku. Nadalje je neovrgljiva resnica, da mora tretje leto zgubljati ravno slovenski gojenec radi tega, ker ne razume učnega jezika.

Ravno tako je v Grottenhofu, samo da je ta šola bolj odkritosrčna, ker ne govori javno o treh letnikih, ampak samo o dveh, — no in o pripravnici, ki je pa namenjena Slovencem. Torej tudi na tej šoli se mora slovenski učenec vbijati 3 leta, dočim nemškemu zadostuje dveletno šolanje.

Nedogledna je gospodarska škoda, ki jo trpi slovenski del Štajerske vsled takih kmet. šol že nad 30 let! Ali vseeno se gotovi ljudje zgražajo nad našimi zahtevami, liki bi nam delili milosti, ako sprejemajo tudi slovenske mladeniče v te zavode, za katere prispevamo več nego nemški sodeželani, po drugi strani pomagamo jim pa še iz največje zadrege; kajti resnično dejstvo je, da bi n. pr. na mariborski sadjarski in vinarski šoli bilo kmalu več učiteljev nego učencev, ako je ne bi pohajali ravno Slovenci.

Take vnebovpjioče krivice, ki jih trpi ena tretjina prebivalstva štajerskega, se pač morajo odpraviti takoj. To je pa mogoče le tem potom, da se mu da samostojna sloven. kmetijska šola z dvema letnikoma, ki bode dosegla ravno isti smoter, kakor označeni dve šoli s tremi letniki (za Slovence!) ali pa druge take šole po Avstrijskem.

Najnavadnejši kmet uvideva že dandanes, da samo »stara praksa« v kmetovanju ne velja več; kajti poleg pridnih rok treba je mnogo več zdravega pojmovanja in razumevanja, kakor v tistih »dobrih starih časih.« Do tega pridemo potom dobro organizovanih kmet. šol, kojih učni jezik pa mora biti materini jezik učencev. Omenjam na tem mestu slovensko kmet. šolo na Grmu pri Novem mestu, ki dosega zelo povoljne vspehe ter se od leta do leta razvija krasneje.

Na nižji kmetijski šoli se da torej učni smoter stvari primerno popolnoma doseči že v dveh letih, če le nima taka strokovna šola postranskega namena, učence vezbati tudi v predmetih, ki nimajo za kmeta-gospodarja kot takega pravega pomena, kojim se pa, če jih rabi ali se za nje zanima, sicer lahko priuči. Dvornih učenjakov pa niti dveletni niti triletni tečajji ne vzgojijo. Namen takih strokovnih šol je vendar, pokazati učencem pravo pot gospodarskega napredka, katero naj z gotovo žilavostjo takoj uberejo in po koji hodeč naj si nabirajo razne nove skušnje, uporabljajoč tiste temeljne vede, ki so si jih prilastili kot gojenci, vsprejemajoč nove nauke, ki pa naj jih umevajo ločiti v dobre in slabe ter jih tako tudi uporabljajo, in vse to v dobrem smislu spopolnjevanja. — Saj je bistvo njih podjetja tako, da se ne more nikoli reči; sedaj smo na vrhuncu, tu ostanemo, — temveč treba je upoštevati vse nove pojave na obširnem polju kmetijstva.

Da se pa razboriti učenci, ki niso več v otročjih letih, tekem dveh let povspnejo na primerno stopnjo usposobljenosti in zrelosti, o tem ni dvoma, ko vendar najdemo dokazov za resničnost te trditve v že obstoječih takih primerno urejenih šolah; objektivni opazovalec pa zasledi tudi premnogo plevela v vrstah gotovih nezdravih izrastkov tistih šol, ki skušajo na umeten način prekoračiti meje začrtanega jim delokroga.

Deželni zbor štajerski.

Železnica Zidanmost—Brežice.

Dne 23. oktobra je poslanec Žičkar v temeljeval svoj predlog, naj deželni odbor ukrene potrebno, da se vpeljeta dva nova vlaka na tej železnični progi in se doseže

boljša zveza z Ljubljano in Celjem. Predlog se je izročil železničnemu odseku.

Deželne doklade se bodo povišale.

V seji finančnega odseka, dne 23. okt. je razlagal deželni odbornik dr. Deršata, kako malo denarjev se nahaja v deželnih blagajnicah in da bo treba deželne doklade zvišati vsaj za 4 odstotke. Pri tej priložnosti je povedal, da so l. 1870 znašali vsi deželni stroški 6.156.000 kron, leta 1904 bodo pa znašali 20.464.000 kron. Eden odstotek deželnih doklad je znašal l. 1870 80.000 kron, zdaj vrže eden odstotek že 140.000 kron. Vzrok tako groznemu pomnoženju deželnih stroškov je po mnenju dr. Deršate zboljšanje plač učiteljem, stavbe novih bolnišnic, zboljšanje plač dežel. uradnikom itd. Poročevalec o tej zadevi je baron Rokitsansky, ki je predlagal, da se naj deželne doklade zvišajo ne za 4 odstotke, ampak za 5 odstot. Poslanec Žičkar je izjavil sledeče: »Tega neprimerno visokega povišanja deželnih doklad kar za 4%, ali celo za 5% ne morem zagovarjati pred svojimi volilci; zato bom glasoval proti vsakemu takemu zvišanju.

Za nas Slovence so pa še drugi vzroki merodajni, zakaj se mi protivimo temu povišanju deželnih doklad. V zasedanju dežel. zbora o veliki noči sem v imenu slovenskih poslancev razložil, zakaj mi sploh nismo mogli glasovati za začasno pobiranje dežel. doklad. Ravno tisti razlogi obstojijo še danes; razmere se na korist slovenskemu prebivalstvu na Štajerskem niso zboljšale. Zato tudi zdaj nismo v stanju, glasovati za povišanje. K besedi se je oglasil poslanec katol. nemške stranke, Wagner, ki je želel, naj se zviša pridobitni davek, da ne bodo samo kmetje večjih davkov plačevali. Graškega mesta poslanec Hofman je dejal, da more on k večjemu glasovati za povišanje 4%; drugi graški poslanec Einspinner pa je izrekel, da je on tudi proti 4%. Bauernbündlar baron Rokitsansky je pa iznenadil navzoče udeležence z izjavo, da bo on glasoval za povišanje. Predsedoval je tej seji finančnega odseka znani Walz, ki je zavrnil izjavo Žičkarja, češ: v Žičkarjevih besedah je zapopadeno očitiranje večini deželnega zbora, kakor da ona ne skrbi za potrebe slovenskega ljudstva. Temu pa ni tako; zato mora on kot predsednik odseka zavrniti besede g. Žičkarja. (Kako silno boli Nemce, če se jim pove resnica!) Grof Stürgkh se je bal, da utegne pasti predlog za povišanje deželnih doklad ter predlaga: naj se seja takoj zaključi, preden pridemo do glasovanja. Ta predlog se je sprejel in udje so se razšli, ne da bi stvar dognali.

V seji dne 23. okt. je vložil poslanec Žičkar prošnjo trga Sevnica, da se tam ustanovi meščanska šola s slovenskim učnim jezikom; nemščina naj se poučuje kot obvezni predmet.

Politični ogled.

V zadevi najnovejših imenovanj je bila v odborovi seji »Katol. polit. društva za sodni okraj Sv. Lenart v Slov. gor.« sprejeta sledeča protestna izjava: »Odbor katol. polit. društva za sodni okraj Sv. Lenart v Slov. gor. najodločneje protestuje proti skrajno krivičnemu in protipostavnemu postopanju cesarske vlade pri najnovejšem imenovanju sodnih in političnih uradnikov ter poziva naše državne poslance, naj v prihodnjem zasedanju takoj povejo vladi, kar ji gre, ter v državnem zboru brezobzirno razkrijejo, kako cesarska vlada cesarju zvestovdano slovensko ljudstvo prezira in tlači ter mu odreka po postavi mu zagotovljene pravice, dočim z vso ljubeznjivostjo podpira izdajalske Nemce in Lahe.

Shod slovenskih odvetnikov se je vršil zadnjo nedeljo v Ljubljani. Visje sodnijske oblasti so v zadnjem času drzneje kakor kedaj poprej začele zapostavljati v uradih slovenski jezik, in za to je bilo nujno

potrebno, da se ravno naši odvetniki postavijo na branik za pravice slovenskega jezika. Slovenski odvetniki, v kolikor niso postali narodni odpadniki in tihi zavezniki nemških uradnikov, so bili poleg slovenskega duhovništva vedno neustrašeni boritelji za naša jezikovna prava, in odzvali so se le svoji zgodovinski dolžnosti, ako so sedaj krepko povzdignili glas proti znani nemški nasilnosti. V sodiških nočejo več poznati našega jezika, vsiljujejo nam tujo nemščino in nastavlajo nam slovenščine nevedne uradnike. V zadnjem času je to vsiljevanje vedno hujše in nastavljanje nezmožnih uradnikov vedno pogostejše. Proti temu so odvetniki odločno protestirali. Uspehe pa bode imel odvetniški shod le takrat, če se bodo za te pritožbe zavzeli naši državni poslanci. Odvetniki so jih pač pozvali, naj to storijo, toda poznamo se predobro. Odposlanstvo bo se šlo poklonit Koerberju, mu prijazno naznanilo pritožbe, Koerber bo obljubil stvar resno proučiti, poslanci bodo šli in stvar je — zaspala. Dal Bog, da se tokrat ne motimo! Toda mi imamo že premnogo britkih izkušenj! Nobena delegacija bi zaušnic, kakor nam jih vlada daje zaporedoma, ne prenašala tako udano kakor naša!

Ogrski ministrski predsednik je postal grof Tisa. Pripada vladni stranki, a je v sedanjem boju, ki ga vodi vladna stranka proti cesarjevi volji, kateri noče dati Ogrom v armadi madjarskega poveljnega jezika, ostal zvest cesarju in zastopal njegovo voljo. Grof Tisa še je mlad, a vrlo dobro podkovan v različnih vedah, ki so v politiki potrebne. Razven tega se še o njem hvali, da je mož jeklene, neupogljive volje, ki z železno vstrajnostjo zasleduje svoj cilj. Kmalu sestavi grof Tisa svoje ministrstvo ter se potem predstavi zbornici.

Dopisi.

Dobrna pri Celju. Obljubili smo zadnjič, da dobrnskemu politič. shodu dodamo še »dodatek«. Pred vsem zahvaljujemo celjsko politično društvo »Naprej«, da je sklicalo shod na Dobrni. O potrebi takih shodov govoriti bi bilo odveč. In če so taki shodi potrebni povsod, potrebni so tembolj na Dobrni. Različne moči združile so se v tajno zvezo z zlobnim namenom: zatreti slovenski živelj na Dobrni. Vino, pivo, denar, obljube itd., vse se ponuja, samo da bi se vrnili še enkrat blaženi časi nemčurskega gospodstva na Dobrno. »Oj pridi spet nam Div nazaj!« Nekateri ljudje bi pač strašno radi nekje in nekogar komandirali. Pa godi se jim tako, kakor sedaj dobrnskemu fajerberu, kjer so sami »šarži«, pa skoro nobenega moštva. Pa je res smola za človeka, kateri čuti v sebi zmožnost najmanj za generala, pa te zmožnosti svetu ne more pokazati. Da bi vsaj pri krajnem šolskem svetu šlo, pa še tam ne gre, ker ne more blizu. Ti preklicani »bindisarji«, da so tako trde buče, da nočejo uvideti koristi tujega gospodstva. In vse je bilo tako lepo napeljavano, pa so se našli ljudje, ki so z zlobno roko razdrli take lepe naklepe! In ti naklepi so se v resnici na shodu temeljito razkrili in razdrli. Dobrnčani so spoznali svoje prijatelje in neprijatelje. Duhovi so se ločili. Vedno in vedno se je pripovedovalo od gotove strani: »Slovenec ali Nemec, vsak je človek; vsak mora živeti; zakaj bi se sovražili. Nemci veliko dobrega storijo Slovincem itd.« V stoterih različnih kiticah in napevih se je ista stara pesem naših nasprotnikov ponavljala vedno in vedno. In našli so se nerazsodni ljudje, ki so začeli verovati takim govoricam. Pa shod je razgalil temo, pojasnil temeljito nejasne pojme in Dobrnčani vedo, pri čem da so. Govorniki so krepko udarili na narodne strune in v ušesih je zadonelo tudi nemškuturjem. G. vitez Berks je povzdignil glas za združenje slovenskih dežel, g. dr. Dečko je krepko naglašal geslo: svoji k svojim! g. Schreiner je razkril početje in škodljivost nemškutarstva in g. dr. Kukovec

je zavrnil zlobna očitanja nasprotnikov, kakor da bi Slovenci razširjali sovraštvo do Nemcev. Kakor smo zvedeli pozneje, bilo je tudi nekaj nemškuturjev na shodu in pod vtisom prepričevalnih besed je izrekel eden: »To je pa res, Nemci naj ostanejo skupaj in Slovenci skupaj.« Slišite, Marošek, Trnovšek, Potočnik in drugi? Nemčurji sami so izrekli, da vas ne marajo, zakaj se jim dobrikate? Pustite nemškutarijo, in zopet boste možje, ki vas bo kdo spoštoval, ne pa kakor sedaj, ko vse s prsti kaže za vami, rekoč: »Ta in ta je tudi eden izmed tistih...!« Vprašajte Timprana, kako se mu je godilo pri nemčurjih. To je zahvala! Enaka bo tudi vam! — Da bo shod nemčurjem jako neprijeten, vedeli smo lahko naprej, da bodo pa tako ob pamet, na prvi hip nismo mislili. Bili so tudi zelo zanimivi prizori med zborovanjem. Med »živijo«-klici in ploskanjem po govoru g. viteza Berksa se zasliši nakrat hripavi »haj!«. Par trenutkov in posestnik hripavega grla pobiral je svoje korake od zborovališča. Da je bil Kavčič našuntan, jasno je ko beli dan. Kaj ne, g. P — —? Pa se ni obneslo! Med drugim govorom se je oglasil pristaš ptujskega motovila. Bil je v žalostnem stanju. V trenutku je bil pred vratmi. Ta prizor pa zasluži par besed. Oče Križevnik, pomilujemo vaše ravnanje v vaših letih, a vse priznanje vašima vrlima sinovima, katerima se je gotovo srce trgalo pri žalostnem nastopu svojega očeta. Bodete-li zamogli pogledati v oči svojemu sinu, kateri je bil primoran peljati vas od zborovališča? To je vzgled, ki ga dajete svojim vrlim otrokom in slovenski mladini! Vsa čast sinovima, ki sta ohranila v takih razmerah narodno zavest! — H koncu še besedo na okolič. Vrbo! Ne mislimo cele, a cela Dobrna ve, koga imamo v mislih. Da ne bomo preobširni, zmenimo se z Vrbo drugokrat kakor tudi z gospodi — strelci!

Iz Rajhenburga. (Šola.) Dne 1. okt. blagoslovilo se je novo šolsko poslopje na Blanci. V obilnem številu so se zbrali učenci pod vodstvom g. nadučitelja ter se udeležili sv. maše v tri četrt ure oddaljeni cerkvi sv. Kancijana. V lepem redu so se potem podali k novi šoli, med procesijo moleč litanije vseh svetnikov. Ko je bilo poslopje blagoslovljeno od gosp. kateheta, imel je kratek, lep nagovor na učence gospod nadučitelj, v katerem jih je spomnil na zgodovino te šole ter jih opominjal k vztrajnemu učenju, da se tako skažejo hvaležne svojim ljubim staršem, ki so jim šolo pozidali. Končno se je spominjal presvetlega vladarja kot najboljšega pospešitelja ljudske naobrazbe ter jih, vzbujajoč čut domovinstva v mladih njihovih srcih, pozval k trikratnemu »živio«. Po odpeti cesarski pesmi bili so otroci nekoliko pogoščeni z darili, ki so jih doposlali prijatelji in nekdanji kateheti te šole.

K tej slovesnosti bili so povabljeni tudi udje kraj. šol. sveta. Toda glej, niti enemu izmed njih se ni dozdevalo vredno pokazati otročičem, da so vneti za njihovo izobrazbo. Ne sv. maše, ne blagoslovljenja se niso udeležili, kar kaže njihovo mržnjo do šole. A ta mržnja ni nova. Na novo izvoljeni šolski oče, pravzaprav očim, je že dolgo časa delal zoper to šolo, ki je vendarle največja dobrota za blansko deco. Delal je velike zapreke prejšnjemu g. načelniku, ki je v svoji veliki požrtvovalnosti in ljubezni do otročičev — kar je pokazal tudi s svojo navzočnostjo pri slovesnosti — daroval v blagi namen velike svote. A ta mržnja do šole bo se še gotovo silno masčevala na »visokem gospodu«, ker tudi ljudem bodo se počasi odprle oči, in videli bodo, da ni vse zlato, kar govoriijo in delajo »očka«. Nerazumljivo pa je, da se dajo drugi udje kraj. šol. sveta od blanskega mogočnega tako strahovati, dočim imajo dovolj moči in zdrave pameti, da vedo, kaj je prav, kaj ne. Za zdaj naj to zadostuje; ako pa še bodo oče Robek v prihodnje zmiraj tako visoki, bomo jim malo pokadili, pa tako, da se bodo malo posušili!

boljša zveza z Ljubljano in Celjem. Predlog se je izročil železničnemu odseku.

Deželne doklade se bodo povišale.

V seji finančnega odseka, dne 23. okt. je razlagal deželni odbornik dr. Deršata, kako malo denarjev se nahaja v deželnih blagajnicah in da bo treba deželne doklade zvišati vsaj za 4 odstotke. Pri tej priložnosti je povedal, da so l. 1870 znašali vsi deželni stroški 6.156.000 kron, leta 1904 bodo pa znašali 20.464.000 kron. Eden odstotek deželnih doklad je znašal l. 1870 80.000 kron, zdaj vrže eden odstotek že 140.000 kron. Vzrok tako groznemu pomnoženju deželnih stroškov je po mnenju dr. Deršate zboljšanje plač učiteljem, stavbe novih bolnišnic, zboljšanje plač dežel. uradnikom itd. Poročevalec o tej zadevi je baron Rokitsansky, ki je predlagal, da se naj deželne doklade zvišajo ne za 4 odstotke, ampak za 5 odstot. Poslanec Žičkar je izjavil sledeče: »Tega neprimerno visokega povišanja deželnih doklad kar za 4%, ali celo za 5% ne morem zagovarjati pred svojimi volilci; zato bom glasoval proti vsakemu takemu zvišanju.

Za nas Slovence so pa še drugi vzroki merodajni, zakaj se mi protivimo temu povišanju deželnih doklad. V zasedanju dežel. zbora o veliki noči sem v imenu slovenskih poslancev razložil, zakaj mi sploh nismo mogli glasovati za začasno pobiranje dežel. doklad. Ravno tisti razlogi obstojijo še danes; razmere se na korist slovenskemu prebivalstvu na Štajerskem niso zboljšale. Zato tudi zdaj nismo v stanju, glasovati za povišanje. K besedi se je oglašil poslanec katol. nemške stranke, Wagner, ki je želel, naj se zviša pridobitni davek, da ne bodo samo kmetje večjih davkov plačevali. Graškega mesta poslanec Hofman je dejal, da more on k večjemu glasovati za povišanje 4%; drugi graški poslanec Einspinner pa je izrekel, da je on tudi proti 4%. Bauernbündlar baron Rokitsansky je pa iznenadil navzoče udeležence z izjavo, da bo on glasoval za povišanje. Predsedoval je tej seji finančnega odseka znani Walz, ki je zavrnil izjavo Žičkarja, češ: v Žičkarjevih besedah je zapopadeno očitiranje večini deželnega zbora, kakor da ona ne skrbi za potrebe slovenskega ljudstva. Temu pa ni tako; zato mora on kot predsednik odseka zavrniti besede g. Žičkarja. (Kako silno boli Nemce, če se jim pove resnica!) Grof Stürgkh se je bal, da utegne pasti predlog za povišanje deželnih doklad ter predlaga: naj se seja takoj zaključi, preden pridemo do glasovanja. Ta predlog se je sprejel in udje so se razšli, ne da bi stvar dognali.

V seji dne 23. okt. je vložil poslanec Žičkar prošnjo trga Sevnica, da se tam ustanovi meščanska šola s slovenskim učnim jezikom; nemščina naj se poučuje kot obvezni predmet.

Politični ogled.

V zadevi najnovejših imenovanj je bila v odborovi seji »Katol. polit. društva za sodni okraj Sv. Lenart v Slov. gor.« sprejeta sledeča protestna izjava: »Odbor katol. polit. društva za sodni okraj Sv. Lenart v Slov. gor. najodločneje protestuje proti skrajno krivičnemu in protipostavnemu postopanju cesarske vlade pri najnovejšem imenovanju sodnih in političnih uradnikov ter poziva naše državne poslance, naj v prihodnjem zasedanju takoj povejo vladi, kar ji gre, ter v državnem zboru brezobzirno razkrijejo, kako cesarska vlada cesarju zvestovdano slovensko ljudstvo prezira in tlači ter mu odreka po postavi mu zagotovljene pravice, dočim z vso ljubeznjivostjo podpira izdajalske Nemce in Lahe.

Shod slovenskih odvetnikov se je vršil zadnjo nedeljo v Ljubljani. Visje sodnijske oblasti so v zadnjem času drzneje kakor kedaj poprej začele zapostavljati v uradih slovenski jezik, in za to je bilo nujno

potrebno, da se ravno naši odvetniki postavijo na branik za pravice slovenskega jezika. Slovenski odvetniki, v kolikor niso postali narodni odpadniki in tihi zavezniki nemških uradnikov, so bili poleg slovenskega duhovništva vedno neustrašeni boritelji za naša jezikovna prava, in odzvali so se le svoji zgodovinski dolžnosti, ako so sedaj krepko povzdignili glas proti znani nemški nasilnosti. V sodiških nočejo več poznati našega jezika, vsiljujejo nam tujo nemščino in nastavlajo nam slovenščine nevedne uradnike. V zadnjem času je to vsiljevanje vedno hujše in nastavljanje nezmožnih uradnikov vedno pogostejše. Proti temu so odvetniki odločno protestirali. Uspehe pa bode imel odvetniški shod le takrat, če se bodo za te pritožbe zavzeli naši državni poslanci. Odvetniki so jih pač pozvali, naj to storijo, toda poznamo se predobro. Odposlanstvo bo se šlo poklonit Koerberju, mu prijazno naznanilo pritožbe, Koerber bo obljubil stvar resno proučiti, poslanci bodo šli in stvar je — zaspala. Dal Bog, da se tokrat ne motimo! Toda mi imamo že premnogo britkih izkušenj! Nobena delegacija bi zaušnic, kakor nam jih vlada daje zaporedoma, ne prenašala tako udano kakor naša!

Ogrski ministrski predsednik je postal grof Tisa. Pripada vladni stranki, a je v sedanjem boju, ki ga vodi vladna stranka proti cesarjevi volji, kateri noče dati Ogrom v armadi madjarskega poveljnega jezika, ostal zvest cesarju in zastopal njegovo voljo. Grof Tisa še je mlad, a vrlo dobro podkovan v različnih vedah, ki so v politiki potrebne. Razven tega se še o njem hvali, da je mož jeklene, neupogljive volje, ki z železno vstrajnostjo zasleduje svoj cilj. Kmalu sestavi grof Tisa svoje ministrstvo ter se potem predstavi zbornici.

Dopisi.

Dobrna pri Celju. Obljubili smo zadnjič, da dobrnskemu politič. shodu dodamo še »dodatek«. Pred vsem zahvaljujemo celjsko politično društvo »Naprej«, da je sklicalo shod na Dobrni. O potrebi takih shodov govoriti bi bilo odveč. In če so taki shodi potrebni povsod, potrebni so tembolj na Dobrni. Različne moči združile so se v tajno zvezo z zlobnim namenom: zatreti slovenski živelj na Dobrni. Vino, pivo, denar, obljube itd., vse se ponuja, samo da bi se vrnili še enkrat blaženi časi nemčurskega gospodstva na Dobrno. »Oj pridi spet nam Div nazaj!« Nekateri ljudje bi pač strašno radi nekje in nekogar komandirali. Pa godi se jim tako, kakor sedaj dobrnskemu fajerberu, kjer so sami »šarži«, pa skoro nobenega moštva. Pa je res smola za človeka, kateri čuti v sebi zmožnost najmanj za generala, pa te zmožnosti svetu ne more pokazati. Da bi vsaj pri krajnem šolskem svetu šlo, pa še tam ne gre, ker ne more blizu. Ti preklicani »bindišarji«, da so tako trde buče, da nočejo uvideti koristi tujega gospodstva. In vse je bilo tako lepo napeljavano, pa so se našli ljudje, ki so z zlobno roko razdrli take lepe naklepe! In ti naklepi so se v resnici na shodu temeljito razkrili in razdrli. Dobrnčani so spoznali svoje prijatelje in neprijatelje. Duhovi so se ločili. Vedno in vedno se je pripovedovalo od gotove strani: »Slovenec ali Nemec, vsak je človek; vsak mora živeti; zakaj bi se sovražili. Nemci veliko dobrega storijo Slovincem itd.« V stoterih različnih kiticah in napevih se je ista stara pesem naših nasprotnikov ponavljala vedno in vedno. In našli so se nerazsodni ljudje, ki so začeli verovati takim govoricam. Pa shod je razgalil temo, pojasnil temeljito nejasne pojme in Dobrnčani vedo, pri čem da so. Govorniki so krepko udarili na narodne strune in v ušesih je zadonelo tudi nemškuturjem. G. vitez Berks je povzdignil glas za združenje slovenskih dežel, g. dr. Dečko je krepko naglašal geslo: svoji k svojim! g. Schreiner je razkril početje in škodljivost nemškuturstva in g. dr. Kukovec

je zavrnil zlobna očitanja nasprotnikov, kakor da bi Slovenci razširjali sovraštvo do Nemcev. Kakor smo zvedeli pozneje, bilo je tudi nekaj nemškuturjev na shodu in pod vtisom prepričevalnih besed je izrekel eden: »To je pa res, Nemci naj ostanejo skupaj in Slovenci skupaj.« Slišite, Marošek, Trnovšek, Potočnik in drugi? Nemčurji sami so izrekli, da vas ne marajo, zakaj se jim dobrikate? Pustite nemškuturijo, in zopet boste možje, ki vas bo kdo spoštoval, ne pa kakor sedaj, ko vse s prsti kaže za vami, rekoč: »Ta in ta je tudi eden izmed tistih...!« Vprašajte Timprana, kako se mu je godilo pri nemčurjih. To je zahvala! Enaka bo tudi vam! — Da bo shod nemčurjem jako neprijeten, vedeli smo lahko naprej, da bodo pa tako ob pamet, na prvi hip nismo mislili. Bili so tudi zelo zanimivi prizori med zborovanjem. Med »živijo«-klici in ploskanjem po govoru g. viteza Berksa se zasliši nakrat hripavi »haj!«. Par trenutkov in posestnik hripavega grla pobiral je svoje korake od zborovališča. Da je bil Kavčič našuntan, jasno je ko beli dan. Kaj ne, g. P — —? Pa se ni obneslo! Med drugim govorom se je oglašil pristaš ptujskega motovila. Bil je v žalostnem stanju. V trenutku je bil pred vratmi. Ta prizor pa zasluži par besed. Oče Križek, pomilujemo vaše ravnanje v vaših letih, a vse priznanje vašima vrlima sinovima, katerima se je gotovo srce trgalo pri žalostnem nastopu svojega očeta. Bodete-li zamogli pogledati v oči svojemu sinu, kateri je bil primoran peljati vas od zborovališča? To je vzgled, ki ga dajete svojim vrlim otrokom in slovenski mladini! Vsa čast sinovima, ki sta ohranila v takih razmerah narodno zavest! — H koncu še besedo na okolič. Vrbo! Ne mislimo cele, a cela Dobrna ve, koga imamo v mislih. Da ne bomo preobširni, zmenimo se z Vrbo drugokrat kakor tudi z gospodi — strelci!

Iz Rajhenburga. (Šola.) Dne 1. okt. blagoslovilo se je novo šolsko poslopje na Blanci. V obilnem številu so se zbrali učenci pod vodstvom g. nadučitelja ter se udeležili sv. maše v tri četrt ure oddaljeni cerkvi sv. Kancijana. V lepem redu so se potem podali k novi šoli, med procesijo moleč litanije vseh svetnikov. Ko je bilo poslopje blagoslovljeno od gosp. kateheta, imel je kratek, lep nagovor na učence gospod nadučitelj, v katerem jih je spomnil na zgodovino te šole ter jih opominjal k vztrajnemu učenju, da se tako skažejo hvaležne svojim ljubim staršem, ki so jim šolo pozidali. Končno se je spominjal presvetlega vladarja kot najboljšega pospešitelja ljudske naobrazbe ter jih, vzbujajoč čut domovinstva v mladih njihovih srcih, pozval k trikratnemu »živio«. Po odpeti cesarski pesmi bili so otroci nekoliko pogoščeni z darili, ki so jih doposlali prijatelji in nekdanji kateheti te šole.

K tej slovesnosti bili so povabljeni tudi udje kraj. šol. sveta. Toda glej, niti enemu izmed njih se ni dozdevalo vredno pokazati otročičem, da so vneti za njihovo izobrazbo. Ne sv. maše, ne blagoslovljenja se niso udeležili, kar kaže njihovo mrznost do šole. A ta mrznja ni nova. Na novo izvoljeni šolski oče, pravzaprav očim, je že dolgo časa delal zoper to šolo, ki je vendarle največja dobrota za blansko deco. Delal je velike zapreke prejšnjemu g. načelniku, ki je v svoji veliki požrtvovalnosti in ljubezni do otročičev — kar je pokazal tudi s svojo navzočnostjo pri slovesnosti — daroval v blagi namen velike svote. A ta mrznja do šole bo se še gotovo silno masčevala na »visokem gospodu«, ker tudi ljudem bodo se počasi odprle oči, in videli bodo, da ni vse zlato, kar govori in delajo »očka«. Nerazumljivo pa je, da se dajo drugi udje kraj. šol. sveta od blanskega mogočnega tako strahovati, dočim imajo dovolj moči in zdrave pameti, da vedo, kaj je prav, kaj ne. Za zdaj naj to zadostuje; ako pa še bodo oče Robek v prihodnje zmiraj tako visoki, bomo jim malo pokadili, pa tako, da se bodo malo posušili!